basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

NOVEMBER 2016

PUNTE: 100

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 6 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit TWEE afdelings:

AFDELING A:	Opstel		(50)
AFDELING B:	Langer Transaksionele Tekste	(2 x 25)	(50)

2. Beantwoord EEN vraag in AFDELING A en TWEE vrae in AFDELING B.

3. Skryf in die taal waarin jy geassesseer word.

4. Begin ELKE afdeling op ’n NUWE bladsy.

5. Jy moet jou werk beplan (bv. deur ’n breinkaart/diagram/vloeidiagram/kernwoorde te gebruik) en jou werk taalversorg en proeflees. Die beplanning moet VOOR die finale produk gedoen word.

6. Alle beplanning moet duidelik aangedui word en daarna netjies deurgehaal word.

7. Jy moet jou tyd soos volg bestee:

   AFDELING A: ongeveer 80 minute
   AFDELING B: ongeveer 70 (2 x 35) minute

8. Nommer elke skryfstuk korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

9. Die titel/opskrif word NIE in aanmerking geneem wanneer die woorde getel word NIE.

10. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: OPSTEL

VRAAG 1

Kies EEN van die volgende onderwerpe en skryf ’n opstel van 400–450 woorde. Skryf die nommer en die titel/opskrif van jou opstel neer.

1.1 Dit was toe nie ’n doodgewone dag nie! **[50]**

1.2 Die aand toe Ouma begin dans het **[50]**

1.3 Die Suid-Afrikaanse jeug word onderskat. **[50]**

1.4 Die verste berge is die blouste ... **[50]**

1.5 **2017** **[50]**

1.6 Kies EEN van die volgende visuele prikkels en skryf ’n opstel daaroor. Skryf die nommer en jou eie titel/opskrif neer.

1.6.1

[Uit: https://antiworldnews.files.wordpress.com] **[50]**

1.6.2

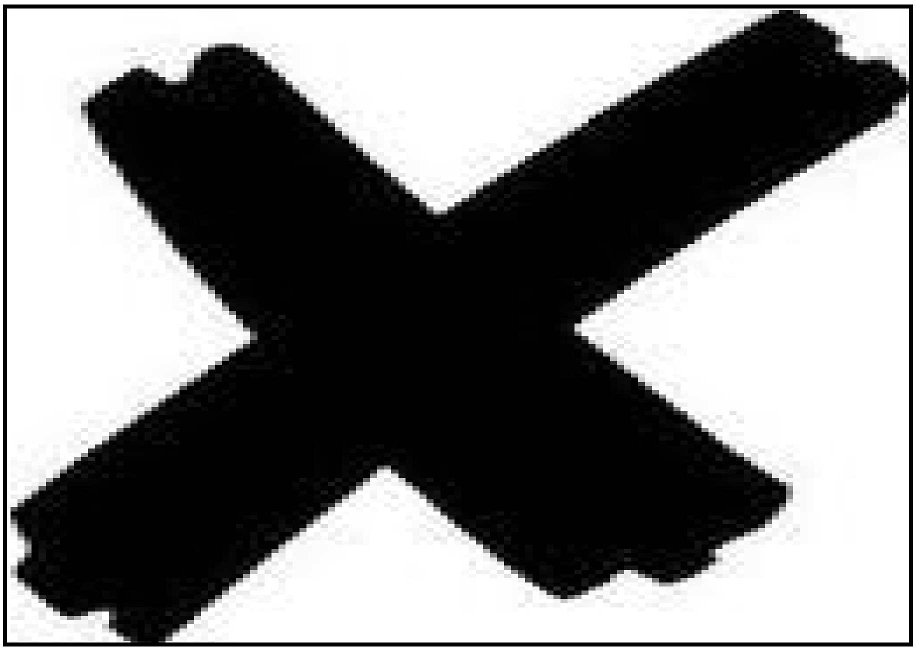

[Uit: http://www.i2symbol.com/symbols/] **[50]**

1.6.3

[Uit: http://fotoskool.co.za/photo/sonneblomme] **[50]**

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

VRAAG 2

Kies TWEE van die volgende onderwerpe en skryf 180–200 woorde oor elkeen. Skryf die nommer en die titel/opskrif van die teks wat jy gekies het, neer.

2.1 **INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF**

Jou broer/suster oorweeg dit om te emigreer. Jy voel dis beslis die moeite werd om in Suid-Afrika te bly.

Skryf 'n informele brief aan jou broer/suster en oorreed hom/haar om in Suid-Afrika te bly. **[25]**

2.2 **FORMELE BRIEF AAN DIE PERS**

Die volgende is die hoofopskrif in die *Rapport*:

Houe val by skool: twee leerders in hof

Skryf 'n formele brief aan die pers waarin jy jou mening oor die toename in vuisgevegte in skole gee.

Rig jou brief aan:

Die Redakteur
Rapport
Posbus 4341
Johannesburg
2000 **[25]**

2.3 **HULDEBLYK**

'n Vriend, Janneman, is onlangs oorlede. Jy wil graag aan hom hulde bring.

Skryf die huldeblyk. Jy moet soos volg begin: Janneman was baie meer as net 'n vriend. Hy was ... **[25]**

2.4 **INFORMELE VERSLAG**

Jou skool en 'n ander skool het 'n uitruilooreenkoms. Jy was bevoorreg om gedurende die eerste kwartaal een week by die ander skool deur te bring.

Skryf 'n informele verslag oor dié week by die gasheerskool aan die personeel van die gasheerskool sodat hulle die sukses van dié uitruilooreenkoms kan evalueer. **[25]**

2.5 TYDSKRIFARTIKEL

[Uit: http://www.vrouekeur.co.za]

Skryf 'n tydskrifartikel vir 'n tienertydskrif oor die onderwerp: Die-ons-wil-als-hê-generasie. **[25]**

2.6 TOESPRAAK

Het jy al die spesiale onderwyser(s) wat deel van jou hoërskoolloopbaan was, bedank?

Skryf 'n toespraak wat jy, as klasverteenwoordiger, op Onderwysersdag oor dié onderwyser(s) wat 'n invloed op jou hoërskooljare gehad het, gaan lewer. **[25]**

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V3

NOVEMBER 2016

MEMORANDUM

PUNTE: 100

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

Kopiereg voorbehou

ALGEMENE ASSESSERINGSRIGLYNE

AFDELING A: OPSTEL

AFDELING A word volgens die rubriek uit 50 geassesseer. Die kandidaat mag slegs oor EEN onderwerp of prikkel skryf. Hy/sy mag enige tipe opstel, toepaslik volgens hoe hy/sy die onderwerp interpreteer, skryf. Slegs die finale poging word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste opstel nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die opstel die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud:	**I = Kh = 22**
Taal, styl en redigering:	**T = Kl = 10**
Struktuur:	**S = K = 4**
Skryf dan die totaal van die opstel aan die regterkant (onder die opstel).	**36**

Dra die punt uit 50 oor na die BEGIN van die opstel (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

DIE FORMAAT VAN DIE OPSTEL

- **Inleiding:** Dit is gewoonlik een paragraaf waarin die onderwerp bekendgestel word. Dit behoort treffend, relevant, saaklik en kort te wees.
- **Liggaam:** Dit is verskeie paragrawe waarvan die eerste sinne gewoonlik die hoofgedagte bevat. Die daaropvolgende sinne is ter ondersteuning van die hoofgedagtes en is menings van die skrywer. Die laaste sinne bevat gewoonlik die samevatting van die hoofgedagte.
- **Slot:** Dit is die laaste paragraaf wat die opsomming van die skrywer se mening of sy/haar standpunt insluit. In die geval van 'n verhalende, beskrywende en bespiegelende opstel vat die slot die skryfstuk saam, terwyl 'n argumenterende en beredeneerde opstel se slot die skrywer se finale standpunt/mening weerspieël.

VRAAG 1

Riglyne

Assesseer die opstel, sonder vooroordeel, vanuit die kandidaat se oogpunt en volgens sy/haar interpretasie. Hierdie moontlikhede (onderstaande memorandum) mag nie as bindend beskou word nie. Die kandidaat bied dus enige soort opstel aan, **byvoorbeeld**:

1.1 **Dit was toe nie 'n doodgewone dag nie!**
Die kandidaat kan die verloop van 'n dag wat alles behalwe doodgewoon was, **beskryf.** As **verhaal** kan die kandidaat skryf oor onverwagte gebeure/'n gebeurtenis wat 'n doodgewone dag in sy/haar/'n karakter/karakters se lewe verrassend verander het. Die kandidaat kan 'n **bespiegelende** opstel aanbied wat fokus op sy/haar emosies en belewing van insidente wat kleur aan doodgewone dae gee. Daar kan ook **geargumenteer/beredeneer** word dat 'n doodgewone dag nie werklik so doodgewoon is nie. **[50]**

Kopiereg voorbehou

1.2 **Die aand toe Ouma begin dans het**
Hierdie onderwerp kan lei tot verskeie interpretasies wat onder andere **verhalend**, **bespiegelend** of **beskrywend** kan wees. 'n **Verhaal** sal op hierdie onderwerp as tema fokus in 'n verhaal van 'n ouma wat nooit gedans het nie/in die openbaar gedans het nie/vir 'n bepaalde ruk nie gedans het nie en hierdie aand dans/leer om te dans/'n nuwe dans probeer. Op 'n figuurlike vlak kan dit die verhaal wees van 'n ouma se vreugde. By 'n **bespiegelende** interpretasie kan hierdie onderwerp op 'n lewensles fokus, bv. dat 'n mens byvoorbeeld nooit te oud is om te dans (die lewe te geniet) nie. Indien die kandidaat skryf dat dit vreugde in Ouma se lewe gebring het om te dans, kan dit as 'n **beskrywende** opstel aanvaar word. **[50]**

1.3 **Die Suid-Afrikaanse jeug word onderskat.**
Hierdie onderwerp kan lei tot al die soorte opstelle. As 'n **verhalende** opstel kan die kandidaat byvoorbeeld skryf oor 'n jongmens wat onderskat is en die wêreld toe anders bewys het toe hy/sy iets groots reggekry het. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat die redes ondersoek waarom die SA-jeug onderskat word. By 'n **argumenterende aanbieding** kan die kandidaat die leser oortuig dat die SA-jeug onderskat word. Die kandidaat kan ook hierdie kwessie **beredeneer**. **[50]**

1.4 **Die verste berge is die blouste ...**
Kandidate kan die opstel as 'n **beskrywende** opstel aanbied waarin beskryf word hoe verskillende berge blouer word hoe verder 'n mens wegbeweeg. Die onderwerp kan figuurlik dui op drome en ideale wat besonder mooi is of die verlange na iets of iemand. Die **verhalende** opstel kan fokus op hoe hy/sy te werk gegaan het om by die verste berge uit te kom. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat besin of dit sinvol is om drome en ideale te probeer verwesenlik/of dit wenslik is om die staptog na die verste berge aan te pak. Die belangrikheid van drome met die oog op die toekoms kan **beredeneer** word. **[50]**

1.5 **2017**
Die kandidaat kan hierdie onderwerp as 'n **verhalende** opstel aanbied en hierdie jaartal/syfers gebruik om 'n interessante storie te vertel. Die kandidaat kan in 'n **beskrywende** opstel omstandighede rondom hierdie jaartal/syfer beskryf: 2017 is bv. die jaar waarin die meeste kandidate die volwasse lewe/beroepswêreld/tersiêre studies sal betree; die kandidaat kan hierdie interessante aspek by sy/haar skryfwerk betrek. In 'n **bespiegelende** opstel kan die kandidaat besin oor die moontlikhede wat hierdie jaartal/syfer vir hom/haar inhou. As **beredenerende** en **argumenterende** opstel kan die kandidaat 'n saak uitmaak of 2017 positief of negatief gaan verloop. **[50]**

1.6.1 **Kinders met bakkies**
Interpretasies kan lei tot **beskrywende**, **verhalende, bespiegelende** en **argumenterende/beredeneerde** opstelle, bv. 'n **beskrywing** van kinders wat honger is en graag iets te ete wil hê. 'n **Verhaal** kan handel oor hoe kinders baie honger is en gelukkig genoeg is om in 'n situasie te beland waar iemand vir hul kos gee of oor kinders in slegte omstandighede. Hierdie onderwerp kan ook **bespiegel** hoekom elke mens die basiese reg het om behoorlike voeding te ontvang. In die **argumenterende/beredenerende** opstel, kan die kandidaat die maatskaplike kwessie van wanvoeding/hongersnood onder die loep neem. **[50]**

1.6.2 **X**
Die kandidaat kan hierdie opstel as 'n **verhalende** opstel aanbied om 'n interessante storie oor 'n letterlike kruisie te vertel. Die kandidaat kan ook in 'n verhaal na regte/verkeerde dinge/pleisters verwys. In 'n **beskrywende** opstel kan die kandidaat gebeure rondom die trek van 'n letterlike/figuurlike kruisie beskryf. Die kandidaat kan ook **bespiegel** rondom onderwerpe wat op verskeie vlakke met hierdie kruisie geassosieer kan word. As **beredenerende** en **argumenterende** opstel kan die kandidaat 'n saak uitmaak vir/teen kwessies rondom hierdie letterlike/figuurlike kruisie/insigte en/of wat hierdie kruisie by iemand mag tuisbring. **[50]**

1.6.3 **Sonneblomme**
Die sonneblomme/natuur/positiewe mense/dinge in jou lewe kan in ’n **beskrywende** opstel beskryf word. In ’n **verhalende** opstel kan die kandidaat skryf hoe sonneblomme (letterlik/figuurlik) ’n belangrike rol in iemand se lewe gespeel het. Die noodsaaklikheid van ’n mooi omgewing/positiewe oomblikke kan **beredeneer** word. Die kandidaat kan ook **bespiegel** oor die omgewing/skoonheid van die natuur/mense wat jou positief beïnvloed. Hierdie onderwerp kan ook **geargumenteer** en **beredeneer** word as die kandidaat skryf oor die noodsaaklikheid, al dan nie, van positiewe invloede in jou lewe en die natuurskoon. **[50]**

SOORTE OPSTELLE:

VERHALENDE OPSTEL

Dit is ’n interessante vertelling van ’n storie/gebeurtenis(-se) (gewoonlik uit die verlede). Dit kan vanuit enige perspektief geskryf word.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit handel oor iets wat gebeur het en vertel word (’n storie of gebeurtenis).
- ’n Sterk oortuigende storielyn ontwikkel logies en die verhaal oortuig.
- Dit is opreg en met entoesiasme geskryf.
- Die inhoud is boeiend en interessant, dit oortuig en ontwikkel logies, daarom is die inhoud samehangend.
- Die verhaal word uit eie ervaring geskryf, maar kan fiktief wees.
- Karakterisering oortuig en die agtergrond/atmosfeer is geslaagd.
- ’n Treffende inleiding wat die leser boei, word aangebied.
- ’n Verrassende slot rond die inhoud af.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Dit gebruik gewoonlik die verlede tyd.

BESKRYWENDE OPSTEL

Die skrywer beskryf iets/iemand soos hy/sy dit ervaar (dis moeilik om iets te beskryf wat nie eerstehands ervaar is nie) en stel die leser in staat om die onderwerp wat beskryf word, net so lewendig soos hy/sy te beleef.

Hou die volgende in gedagte:

- Waarnemings met al vyf sintuie en ’n goeie woordeskat word vereis.
- Insig, begrip, ’n eie belewing en sinvolheid geniet aandag (dit is meer as net die opnoem van waarnemings).
- Tekste kan varieer van meer realisties tot ’n verdieping in die aanbieding.
- Eie gevoelens oor dit wat beskryf word, kan gegee word.
- Plekke en gebeure word presies en akkuraat beskryf.
- Karakters moet lewensgetrou wees: innerlik en uiterlik.
- Beeldspraak, idiome en spreekwoorde word oorspronklik aangewend.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Beskrywing het atmosfeer en stemming ten doel: dit word gedoen deur die konnotasie en nie die denotasie van woorde nie.
- Stylfigure kan gebruik word.

Kopiereg voorbehou

BEREDENERENDE OPSTEL

Dis objektief en probeer om 'n gebalanseerde gesigspunt van beide kante van 'n argument te gee. Die skrywer oorweeg verskeie aspekte van die onderwerp onder bespreking en bied teenstellende menings onpartydig aan. Die skrywer mag tot 'n spesifieke gevolgtrekking aan die einde van die opstel kom, maar die argumente vir en teen die onderwerp moet goed gebalanseerd en duidelik ontleed wees in die ontwikkeling van die opstel.

Hou die volgende in gedagte:

- Die opstel handel oor 'n onderwerp waaroor standpunt, alreeds tydens die inleiding, ingeneem word.
- BEIDE kante van die argument moet beredeneer word.
- Die inhoud oortuig en ontwikkel logies en helder.
- Dit bevat goed gemotiveerde en ondersteunende stellings.
- 'n Gevolgtrekking word in die slotparagraaf, wat aansluit by die inleiding, gemaak. Die slot gee 'n sterk aanduiding van die skrywer se mening.
- Die leser word deur die skrywer se standpunt oortuig.
- Oorredende en emotiewe taalgebruik kom voor.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.
- Hoewel objektief, kan die skrywer ook persoonlik raak.

BESPIEGELENDE OPSTEL

Die skrywer oorweeg/deurdink 'n idee/lewenswaarheid en gee sy/haar emosionele reaksies en gevoelens weer. Dit bespiegel oor 'n droom of wense/moontlikhede.

Hou die volgende in gedagte:
- Die probleem, situasie, saak, onderwerp word omskryf.
- Die onderwerp word bepeins, oordink: verskillende opsies word teen mekaar opgeweeg.
- Dis persoonlik van aard.
- Daar is 'n definitiewe struktuur, maar 'n gevolgtrekking is nie nodig nie.
- Dit hoef nie 'n gebalanseerde bespreking te bied nie – dit kan humoristies of ernstig geskryf word.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

ARGUMENTERENDE OPSTEL

Die skrywer het 'n spesifieke mening en argumenteer daaroor om sy/haar standpunt te motiveer.

Hou die volgende in gedagte:

- Dit is subjektief en definitiewe menings moet gestel word.
- 'n Eie mening word op 'n baie oorspronklike en treffende manier gegee.
- 'n Reeks argumente om perspektief te motiveer, word gegee.
- Verdediging of aanval van 'n saak word enduit volgehou.
- 'n Verskeidenheid stylfigure en oorredingstegnieke kan gebruik word.
- Sterk gevoelstaal wat emosioneel is, maar nie kru taal nie, kan gebruik word.
- Daar moet 'n duidelike en oortuigende slot wees.
- Sinstruktuur, spelling, leestekens, taalgebruik en paragrafering moet aandag geniet.

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B: TRANSAKSIONELE TEKSTE

AFDELING B word volgens die rubriek uit 25 geassesseer. Slegs TWEE tekste word nagesien. Indien dit onduidelik is wat die finale poging is, word die eerste teks nagesien.

NASIENRIGLYNE

Dui aan die einde van die skryfstuk die kodes soos volg aan:

Voorbeeld:

Inhoud, beplanning en formaat:	**I = K =**	**10**
Taal, styl en redigering:	**T = G =**	**6**
Skryf dan die totaal van die skryfstuk aan die regterkant (onder die teks).		**16**

Dra die punt uit 25 oor na die BEGIN van die skryfstuk (behoort by die beplanningsgedeelte te wees).

VRAAG 2

Kies TWEE van die volgende opdragte en skryf skryfstukke van 180–200 woorde elk.

2.1 INFORMELE BRIEF: VRIENDSKAPLIKE BRIEF

Die brief se doelwit is oorreding: die briefskrywer behoort allerlei redes aan te voer waarom die beplande emigrasie nie moet plaasvind nie./waarom die skrywer se broer/suster in Suid-Afrika moet bly.

Hou die volgende in gedagte:

- Informele taal, register en styl behoort gebruik te word.
- Beskrywende, maar eenvoudige taal behoort voor te kom.
- Die briefinhoud behoort logies en volgens bogenoemde doel uiteengesit te word.
- Die formaat van die brief is belangrik.
- Briewe behoort ’n inleiding, liggaam/inhoud en slot te hê.
- Die skrywer se adres en datum waarop die brief geskryf word, moet gegee word.
- Na die skrywer se adres behoort die informele aanhef te volg.
- Die brief behoort informeel afgesluit te word. **[25]**

2.2 FORMELE BRIEF AAN DIE PERS

Die brief word aan die pers geskryf om standpunt in te neem ten opsigte van die toename van vuisgevegte in skole.

Hou die volgende in gedagte:

- Die formaat is formeel: daar moet dus twee adresse wees. Die res van die brief se formaat moet korrek wees soos dit vir formele briewe geld.
- Die inhoud is baie belangrik, so ook die styl, struktuur en doel.
- Styl: Dit behoort saaklik, formeel, maar hoflik te wees.
- Skryf in eenvoudige, direkte taal.
- Die inleidingsin moet treffend wees en dadelik die leser se aandag trek.
- Die saak waaroor die brief handel, moet dadelik gestel word.
- Die saak moet objektief gestel word.

- Argumente word logies en beredeneerd gestel sonder om emosioneel betrokke te raak.
- Dis bloot 'n geleentheid om 'n saak te stel. Die redakteur/koerant kan nie self die probleem oplos nie.
- Geen mooiskrywery nie.
- Skryfstukke moet duidelik, op die man af en logies wees.
- Gebruik 'n formele register, bv. "u" i.p.v. "jy/jou".
- Sluit die brief formeel af en gee die skrywer se titel, voorletters en van. **[25]**

2.3 HULDEBLYK

Die kandidaat bring hulde aan 'n vriend, Janneman, wat onlangs oorlede is. Die kandidate moet die huldeblyk met die volgende woorde begin: Janneman was baie meer as net 'n vriend. Hy was ...

Hou die volgende in gedagte:

- Die oorledene se naam en van, adres, ouderdom, datum van afsterwe, plek waar die persoon oorlede is, oorsaak van dood, duur van siekte, name van gesinslede agtergelaat word gegee./kan gegee word.
- Prestasies/hoogtepunte/opleiding/gemeenskapsbetrokkenheid kan gegee word.
- Gebeurtenisse en staaltjies oor die oorledene, persoonlike herinneringe van familie en vriende kan genoem word. Die leser moet 'n duidelike beeld van die oorledene kan vorm en familie kan ook vertroos word.
- Dit wat Janneman besonders gemaak het, moet bespreek word.
- 'n Persoonlike boodskap soos 'n gedig kan bygevoeg word.
- Die taal, styl en register is formeel.
- Gebruik eufemismes, bv. sag heengegaan in plaas van gesterf. **[25]**

2.4 INFORMELE VERSLAG

'n Leerder skryf 'n informele verslag oor sy/haar uitruilbesoek aan 'n ander skool.

Hou die volgende in gedagte:

- Gee presiese terugvoering oor gebeure.
- Beplan, versamel en organiseer inligting; skryf oor feite.
- Gebruik semiformele taal, register en styl.
- Gebruik selfstandige naamwoorde/die derde persoon/feitelike beskrywings, tegniese woorde en frases.
- Dit moet geskik wees om tydens 'n personeelvergadering aan die personeel, wat die sukses van die uitruilooreenkoms moet evalueer, voorgelê te word. **[25]**

2.5 TYDSKRIFARTIKEL

In hierdie artikel neem die kandidaat die onderwerp, "Die ons-wil-als-hê-generasie", onder die loep.

Hou die volgende in gedagte:

- In tydskrifartikels kom die persoonlike voorkeure en afkeure asook die spesifieke styl van die skrywer sterk na vore.
- Die styl moet persoonlik wees en direk tot die leser spreek.

- Die styl kan beskrywend en figuurlik wees en ’n beroep op lesers se verbeelding doen.
- Name, plekke, tye, gebeurlikhede, standpunte en enige ander besonderhede behoort ingesluit te word.
- Die artikel moet belangstelling wek en die leser boei.
- Daar is geen vaste formaat vir die tydskrifartikels nie. **[25]**

2.6 TOESPRAAK

Tydens Onderwysersdag bedank ’n klasverteenwoordiger sy/haar spesiale onderwyser/onderwysers vir die belangrike rol wat hy/sy/hulle in sy/haar skoolloopbaan gespeel het.

Hou die volgende in gedagte:

- Die kandidaat besluit self oor die styl wat gebruik gaan word. Gee aandag aan wanneer, waar, hoekom (doel), wie (gaste by die geleentheid) en wat.
- Inleiding moet belangstelling wek.
- Ontwikkel weldeurdagte idees en vermy clichés.
- Kort sinne met eenvoudige idees en bekende voorbeelde word gebruik.
- Slot moet die gehoor tot nadenke stem; is nie noodwendig ’n samevatting van die toespraak nie.
- Klem behoort te val op die bydrae wat die onderwyser(s) in die kandidaat se skoolloopbaan gemaak het. **[25]**

TOTAAL AFDELING B: 50
GROOTTOTAAL: 100

LET WEL:

- Gebruik altyd die rubriek by die nasien van die opstel (Vraestel 3, AFDELING A).
- Punte van 0–50 is in VYF hoofvlakomskrywings verdeel.
- Die kriteria vir Inhoud, Taal en Styl is verder in elk van die vyf vlakomskrywings in ’n hoë- en laevlaksubkategorie verdeel, met die toepaslike verspreiding van punte en die omskrywings.
- Struktuur word nie deur die verdeling in ’n hoë en lae vlak beïnvloed nie.

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE]

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD & BEPLANNING (Respons en idees) Organisering van idees vir beplanning; Bewustheid van doel, gehoor en konteks 30 PUNTE	Hoë vlak	28–30	22–24	16–18	10–12	4–6
		-Respons is uitsonderlik/treffend en bo verwagting -Idees is intelligent, volwasse en stem leser tot nadenke -Uitsonderlike organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons baie goed; getuig van vaardigheid -Idees heeltemal relevant, interessant en lewer bewys van volwassenheid -Organisasie baie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend -Idees redelik samehangend en oortuigend -Redelike organisasie en redelik samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Wisselvallige samehang in respons -Idees onduidelik, nie oorspronklik nie -Min bewys van organisasie en samehang	-Respons heeltemal irrelevant -Idees deurmekaar en nie op onderwerp gefokus nie -Vaag en herhalend -Geen organisasie nie en is onsamehangend
	Lae vlak	25–27	19–21	13–15	7–9	0–3
		-Respons uitmuntend, maar uitsonderlik treffende eienskappe van ’n opstel ontbreek -Idees intelligent en volwasse -Knap organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons goed; getuig van vaardigheid -Idees relevant, interessant -Organisasie goed en samehangend, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons bevredigend, maar verval soms in onduidelikheid -Idees redelik samehangend en oortuigend -’n Mate van organisasie en samehang, insluitend inleiding, liggaam en samevatting/slot	-Respons is grootliks irrelevant. -Idees begin los staan en kan verwarrend wees -Skaars ’n bewys van organisasie en samehang	-Geen poging aangewend om in ooreenstemming met onderwerp te wees nie -Heeltemal irrelevant en ontoepaslik -Deurmekaar en geen fokus nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR OPSTEL – HUISTAAL [50 PUNTE] (vervolg)

Kriteria		Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel/effek en konteks; Woordkeuse; Taalgebruik en konvensies, punktuasie, grammatika, spelling 15 PUNTE	Hoë vlak	14–15	11–12	8–9	5–6	0–3
		-Toon, register, styl en woordeskat hoogs gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik getuig van vertroue, indrukwekkend -Toon retories treffend en effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Knap gedaan	-Toon, styl, register en woordeskat baie gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik effektief en 'n deurlopende gepaste toon word gebruik -Grammatika en spelling grootliks foutvry -Baie goed gedoen	-Toon, register, styl en woordeskat gepas vir doel, gehoor en konteks -Gepaste taalgebruik om betekenis oor te dra -Toon is gepas -Retoriese middele gebruik om betekenis te versterk	-Toon, register, styl en woordeskat minder gepas vir doel, gehoor en konteks -Taalgebruik baie basies -Toon en woordkeuse skaars toepaslik -Baie beperkte woordeskat	-Taal onverstaanbaar -Toon, register, styl en woordeskat nie gepas vir doel, gehoor en konteks nie -Woordeskat so beperk dat dit onmoontlik is om sin te maak
	Lae vlak	13	10	7	4	
		-Taalgebruik uitstekend en toon is retories effektief -Grammatika en spelling feitlik foutvry -Baie goed tot knap gedaan	-Taalgebruik toepaslik en oor die algemeen effektief -Toon gepas en effektief -Enkele foute in grammatika en spelling -Goed gedoen	-Voldoende taalgebruik, maar teenstrydighede word opgemerk -Toon oor die algemeen gepas en beperkte gebruik van retoriese middele	-Taalgebruik onvoldoende -Weinig indien enige sinsverskeidenheid -Woordeskat baie beperk	
STRUKTUUR Kenmerke van teks; Paragraafontwikkeling en sinskonstruksie 5 PUNTE		5	4	3	2	0–1
		-Uitstekende ontwikkeling van onderwerp -Uitsonderlike detail -Sinne en paragrawe uitsonderlik gekonstrueer	-Logiese ontwikkeling van detail -Samehangend -Sinne en paragrawe logies en toon variasie	-Relevante detail ontwikkel -Sinne en paragrawe goed gekonstrueer -Opstel maak sin	-Sommige punte geldig -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nog effens sin	-Noodsaaklike punte ontbreek -Sinne en paragrawe foutief -Opstel maak nie sin nie

ASSESSERINGSRUBRIEK VIR TRANSAKSIONELE TEKSTE – HUISTAAL [25 PUNTE]

Kriteria	Uitsonderlik	Knap	Gemiddeld	Elementêr	Onvoldoende
INHOUD, BEPLANNING & FORMAAT Respons en idees; Organisering van idees vir beplanning; Doel, gehoor, kenmerke/konvensies en konteks 15 PUNTE	13–15	10–12	7–9	4–6	0–3
	-Respons uitsonderlik, bo verwagting -Idees intelligent en volwasse -Grondige kennis van kenmerke van die soort teks -Skryfwerk behou fokus -Samehang in inhoud en idees -Idees behoorlik uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste en akkurate formaat	-Respons baie goed en demonstreer goeie kennis van kenmerke van die soort teks -Behou fokus – geen afwyking nie -Samehang in inhoud en idees; baie goed uitgebrei met detail wat die onderwerp ondersteun -Gepaste formaat met onbeduidende foute	-Respons voldoende en toon voldoende kennis van kenmerke van die soort teks -Nie heeltemal gefokus nie – enkele afwykings -Redelike samehang in inhoud en idees -Sommige detail ondersteun die onderwerp -Formaat oorwegend gepas, maar met enkele foute	-Basiese respons toon geringe kennis van kenmerke van die soort teks -Aanduiding van fokus, maar met afwykings -Inhoud en idees nie altyd samehangend nie -Min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat vaagweg toegepas -Kritiese foute begaan	-Respons toon geen kennis van kenmerke van die soort teks nie -Betekenis onduidelik met groot afwyking -Geen samehang in idees en inhoud nie -Baie min detail ondersteun die onderwerp -Nodige reëls van formaat nie toegepas nie
TAAL, STYL & REDIGERING Toon, register, styl, doel/effek, gehoor en konteks; Taalgebruik en konvensies; Woordkeuse; Punktuasie en spelling 10 PUNTE	9–10	7–8	5–6	3–4	0–2
	-Toon, register, styl en woordeskat hoogs geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika akkuraat en goed gekonstrueer -Feitlik foutloos	-Toon, register, styl en woordeskat baie geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika oor die algemeen korrek en goed gekonstrueer -Baie goeie woordeskat -Oorwegend foutloos	-Toon, register, styl en woordeskat is geskik vir doel, gehoor en konteks -Enkele grammatikafoute -Voldoende woordeskat -Foute belemmer nie betekenis nie	-Toon, register, styl en woordeskat minder geskik vir doel, gehoor en konteks -Grammatika onakkuraat met etlike foute -Basiese woordeskat -Betekenis belemmer	-Toon, register, styl en woordeskat stem nie ooreen met doel, gehoor en konteks nie -Besaai met foute en verward -Woordeskat nie geskik vir doel nie -Betekenis ernstig belemmer

Kopiereg voorbehou